

၉၈၅၅၆

ჟან ჟენე

ნოტრ-დამ-დე-ფლერი

დიდუენეს
ბიბლიოთეკა

ჟან ჟენე
ნოტრ-დამ-დე-ფლერი

Jean Genet
NOTRE-DAME-DE-FLEURS

ფრანგულიდან თარგმნა გიორგი კახაბერმა

რედაქტორი: ანა ჭაბაშვილი
დამკაბადონებელი: ნინო გურული
ყდის დიზაინერი: გიორგი ბაგრატიონი

© Éditions Gallimard, Paris, 1948
All rights reserved.

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2010, 2025
ყველა უფლება დაცულია

ISBN 978-9941-11-917-0

www.diogene.ge

მორის პილორუი რომ არ ყოფილიყო, რომლის
სიკვდილმაც საბოლოოდ გამიმწარა სიცოცხლე,
ამ წიგნს არასოდეს დავწერდი. იგი მის ხსოვნას
ეძღვნება.

შ. შ.

ვაიდმანი დილის ხუთსაათიან გამოშვებაში გამოჩნდა – თეთრი ბანდით თავშეხვეული მონაზონი ან უფრო სექტემბრის ერთ დღეს ჭვავის ყანაში ჩამოვარდნილი თვითმფრინავის დაჭრილი მფრინავი გეგონებოდათ. ეს დღე კი იმ დღეს ჰგავდა, როცა საყოველთაოდ ცნობილი გახდა ნოტრ-დამ-დე-ფლერის¹ სახელი. სტამბის მანქანებით გამრავლებული მისი მშვენიერი სახე პარიზსა და მთელ საფრანგეთს – შორეულ, ღვთისგან მივინყებულ სოფლებს, ციხე-კოშკებსა და ქოხმანებს – დაატყდა თავს და ბურჟუებს სევდით აგრძნობინა, რომ მათ ყოველდღიურ ერთფეროვან ცხოვრებაში არაჩვეულებრივი მკვლევები შეჭრილიყვნენ; მალულად, უკანა კიბიდან ძილში შეჰპარვოდნენ და ახლა სიზმრების აფორიაქებას უპირებდნენ; კიბეს, მათ თანამზრახველს, ერთხელაც არ გაუჭრაჭუნია. ვაიდმანის პორტრეტის ქვეშ მისივე დანაშაულებანი კაშკაშებდა: პირველი მკვლელობის, მეორე მკვლელობის, მესამე მკვლელობისა და ასე – ექვსამდე. ეს საზარელი მკვლელობები მის იდუმალ სიდიადეზე ღალადებდა და მომავალ დიდებას უწინასწარმეტყველებდა.

ცოტა უფრო ადრე ზანგმა, სახელად ანჟ სოლეიმ², საყვარელი მოკლა. მოგვიანებით რიგითმა ჯარისკაცმა, მორის პილორჟმა, თავისი საყვარელი, ესკუდერო გამოასალმა სიცოცხლეს, მისთვის

¹ Notre Dame des fleures (ფრ.) – ყვავილების ღვთისმშობელი.

² Ange Soleil (ფრ.) – მზიური ანგელოზი.

სულ რაღაც ათასიოდე ფრანკი რომ მოეპარა; მერე, ოცი წელი რომ შეუსრულდა, თვითონაც თავი მოჰკვეთეს; ალბათ, გემასსოვრებათ გააფთრებული ჯალათი, რომელსაც მაშინ დამცინავად დაეჯლანა.

დაბოლოს, სამხედრო გემის ჯერ კიდევ უწვევრულმა ოფიცერმა ლალატი ჩაიღინა მარტო იმისთვის, რომ ელაღატა. და დახვრიტეს. სწორედ მათ დანაშაულებს ვუძღვნი ჩემს წიგნს.

როგორ იფურჩქნებოდა ეს ლამაზად გადაპენტილი მშვენიერი, ნაღვლიანი ყვავილები, უცბად არ გამიგია: მხოლოდ აქა-იქ, ნაწყვეტ-ნაწყვეტად წავკარი ყური მათ თავგადასავლებს: ერთის ამბავი გაზეთის ნაგლეჯზე ამოვიკითხე, მეორისა დაუფიქრებლად წამოსცდა ჩემს ადვოკატს, მესამისა პატიმრებისგან მოვისმინე თითქმის სიმღერით – მათი სიმღერა ფანტასტიკურ სულთათნას ჰგავდა (როგორც *De Profundis*³); იმ ნაღვლიანი ჰანგებივით, საღამოობით რომ მღერიან ხოლმე პატიმრები; მათი ხმა სატუსალოს საკნებს შორის მდორედ მოედინება, ჩემამდე ნაწყვეტ-ნაწყვეტ, დამახინჯებულად, სასოწარკვეთით სავსე აღწევს; ფრაზების ბოლოს ხმა წყდება, იკარგება და სიმღერას ისეთ საამო ხიბლს ანიჭებს, გეგონება, ბანს ანგელოზები აძღვევენო. ანგელოზებისა მეშინია. ძრწოლა მიპყრობს, როგორც კი წარმოვიდგენ, რომ არც სულიერნი არიან, არც ხორციელნი და თეთრები და მსუბუქები არიან, მოჩვენებათა ნახევრად გამჭვირვალე სხეულებივით.

ეს მკვლელები, ან უკვე მიცვალებულნი, მაინც მოდიან ჩემთან და მუდამ, როცა ერთი ამ მწუხარე ვარსკვლავთაგან ჩემს საკანში ეცემა, გული მიჩქარდება და იმ დოლივით ბაგუნებს, ქალაქის დაცემას რომ იუწყება. ისეთი მღელვარება მეუფლება, ზუსტად ისევე ვიკრუნჩხები და რამდენიმე წუთს უაზროდ ვგდივარ, როგორც მაშინ, სატუსალოს თავზე გერმანული თვითმფრინავის გადაფრენისა და იქვე ახლოს ბომბების აფეთქების ხმა რომ შემომესმა. წამიერად ბავ-

³ *De Profundis* (ლათ.) – „ღრმით ამოღალადეყავ შენდამი, უფალო“ (ფსალმ. 129).

აქ ჟან ჟენე უნდა გულისხმობდეს ოსკარ უაილდის ნაწარმოებს „*De Profundis*“, რომელიც მან ციხიდან მიუძღვნა თავის ბოროტ გენიას, ლორდ ალფრედ დუგლასს.

შვი დავლანდე. მარტო იყო, თავის რკინის ფრინველს დააქროლებდა, სიკვდილს თესავდა და იცინოდა. ამ ბიჭის გამო გააფთრდნენ სირენები და ზარები, ას ერთჯერ გავარდა ქვემეხი დოფინის მოედანზე. სიძულვილისა და შიშის ყვირილი ატყდა. ყველა საკანი აზანზარდა, აძაგდაგდა, შიშისგან შეიშალა. პატიმრები კარებს აწყდებოდნენ, აბრაზუნებდნენ, იატაკზე გორავდნენ, ღრიალებდნენ, ტიროდნენ, უფალს გმობდნენ და ევედრებოდნენ. ვიმეორებ, დავინახე ან დავიჯერე, რომ დავინახე თვრამეტიოდე წლის ყმანვილი თვითმფრინავში და ჩემი 426-ე საკნის სიღრმიდან სიყვარულით გავუღიმე.

არ ვიცი, მართლა მათი სახეებია თუ არა, ჩემი საკნის კედელს ალმასისდარი ტალახივით რომაა შეშხეფებული, მაგრამ არც შემთხვევით ამომიძვრია ჟურნალებიდან ეს ცარიელთვალებიანი მშვენიერი თავები. ცარიელი-მეთქი, ვამბობ, რადგან ღია ფერის თვალები აქვთ, არადა, ცისფერი უნდა ჰქონდეთ, ლითონის ძაფზე დაკიდებული მანათობელი გამჭვირვალე ვარსკვლავივით – ცისფერი და ცარიელი, დაუშთავრებელი სახლების ფანჯრებივით, საიდანაც მოპირდაპირე სახლის ფასადის ფანჯრებიდან ცის დანახვა შეიძლება, დილაობით ყველა ქარისთვის ღია ყაზარმებივით ცარიელი და სუფთა რომ გვეგონია, სინამდვილეში კი თავიანთ საწოლებზე დაუდევრად გადაშხლართული საშიში მამრებითაა დასახლებული. ცარიელი-მეთქი ვამბობ, მაგრამ თვალს თუ დახუჭავენ, მათი შესახედაობა უფრო მეტად შემაშფოთებს; როგორც მონიფულ გოგოს შეაშფოთებს იმ ადგილების გვერდით ჩავლა, სადაც რკინის გისოსებით აჭედელფანჯრებიანი უზარმაზარი ციხეებია, რომელთა მიღმაც სძინავს, ოცნებობს, იგინება და იფურთხება მთელი ტომი მკვლევებისა, ყოველი საკანი მოსისინე ასპიტთა ბუდედ და იმავე დროს სარჟის მტვრიანფარდებიან სააღმსარებლოდაც რომ უქცევიათ. ამ თვალებში, ერთი შეხედვით, მისტიკური და იდუმალი არაფერია, როგორც ზოგიერთ ძველ გამაგრებულ ციხე-ქალაქში – ლიონსა თუ ციურიხში – მაგრამ ისევე მნუსხავენ, როგორც ცარიელი თეატრები, მიტოვებული სატუსალოები, გაჩერებული მანქანები და უდაბნოები, რადგან უდაბნოც გამაგრებულია, ჩაკეტილი და

უსასრულობასთან ურთიერთობა არა აქვს. ასეთსახიანი ადამიანებისა მეშინია, როცა მათ შორის ალაღბედზე მიხდება გავლა. სამაგიეროდ, რა საუცხოო მოულოდნელობაა, როცა მათ სამყოფელში, უკაცრიელი ჩიხის მოსახვევთან, რომელსაც გულის კანკალით ვუახლოვდები, მხოლოდ დიდი ბატონის ხელის შეხებასავით ქედმაღლურ სიცარიელეს ვაწყდები!

როგორც უკვე გითხარით, დარწმუნებული არა ვარ, რომ სწორედ ესენია ჩემი მეგობრების გილიოტინით მოკვეთილი თავები, მაგრამ ზოგიერთი აშკარა ნიშნით ვხვდები, მათია: ისინი, კედელზე ჩამოკიდებულნი, მათრახივით მოქნილნი და მინის დანებივით მაგარნი, იმ ბავშვებივით განსწავლულნი, ექიმობანას რომ თამაშობენ და კესანესავით ნორჩები, იმისათვის არიან არჩეულნი, რომ საზარელ სულთა სამფლობელოდ იქცნენ.

ჩემს საკნამდე გაზეთები იშვიათად აღწევს და ხვადების⁴ სურათებიანი ყველაზე ლამაზი გვერდებიც უკვე ამოხეულია, როგორც მაისის ბალშია ხოლმე ყველაზე ლამაზი ყვავილები დაკრეფილი; ეს დიდი, უდრეკი, მკაცრი ხვადები, გაფურჩქნილი ასოთი; თუმცა უკვე ველარც ვხვდები, იქნებ შროშანებია, ანდა შროშანებიცაა და ასოც, ანდა იქნებ არც ერთია და არც მეორე, იმდენად ველარ ვიგებ, რომ, როცა სადამოობით მუხლებზე მდგარი, ფიქრებში ფეხებზე ვეხვევი, ამ ფეხების სიმკვრივე მაოცებს, მაბნევს და ერთმანეთში მერევა. და მოგონება, რომელსაც ჩემი ღამეების საძოვარს სიამოვნებით ვუთმობ, შენზეა, უძრავად რომ ინეჭი, ვიდრე გეფერებოდი; და მხოლოდ შენი ამდგარი, მოცახცახე ასო მეჭრებოდა ხახაში იმ მანანნალას მოულოდნელი გამხეცებით, რომელიც შლაპის ქინძისთავით იჩხვლეტს გულმკერდზე სისხლიან ხორცმეტს; შენ არც ინძრეოდი, არც გეძინა, არც ოცნებობდი, სადღაც შორს იყავი, უმოძრაო და გაფითრებული, გაშოტილი იყავი განიერ სანოლზე, რომელიც ზღვის ზედაპირზე მოტივტივე კუბოს ჰგავდა. ეჭვი არ შემპარვია ჩვენს უმანკოებაში, მაშინაც კი, როცა ვიგრძენი, როგორ ჩამენთხიე რამ-

⁴ სუტენიორი (ჭარგ).

დენიმე ბიძგით თხელ სითეთრედ. შეიძლება სიამოვნებასაც თამაშობდი, რადგან იმ წუთში ნეტარების მშვიდმა ექსტაზმა გაგაცისკროვნა, შენი სხეული უჩვეულო ნათებით შეიმოსა და იქიდან მხოლოდ თავი და ფეხები გიჩანდა.

მოკლედ, ოციოდე სურათის მოგროვება შევძელი და კედელზე გაკრული მუყაოზე დაწერილი შინაგანანესის უკუღმა მხარეს დაღეჭილი პურის გულებით მივანებე. ზოგიც თითბრის მავთულით დავამაგრე. თითბრის მავთული ოსტატს მოაქვს ხოლმე, რომ ზედ სხვადასხვა ფერის მინის მძივები ავასხა.

ამ მძივებისგან სხვა პატიმრები სამგლოვიარო გვირგვინებს ამზადებენ, მე კი ვარსკვლავის ფორმის ჩარჩოები დავამზადე იმათთვის, ვინც, ალბათ, მართლა დამნაშავეა. საღამოობით, როგორც თქვენ ქუჩაში გამავალ ფანჯარას ალებთ, ისე მე შინაგანანესს გადმოვაბრუნებ ხოლმე. მათი სურათებიდან მომდინარე დამთრგუნველი ღიმილი, უკმაყოფილო, ამრეზილი გრიმასა ულმობლად შემოდის ჩემს ყოველ ნახვრეტში; მათი ენერგია მავსებს, მამალლებს და მათ მორევში ვცხოვრობ. ისინი წარმართავენ ჩემს პატარ-პატარა ჩვევებს, რომლებიც, მათთან ერთად, ჩემი დიდი ოჯახიცაა და ერთადერთი მეგობრებიც.

ამ ოცეულიდან რამდენიმე ჯეელს შეიძლება გზაც აერიო და ციხესაც არაფრით იმსახურებს – ვინმე ჩემპიონი, ათლეტი. მაგრამ მისი სურათი თუ ჩემს კედელს უკვე მივაკარი, მაშასადამე, რამით – ტუჩის აგრებით ან თვალის მოჭუტვით – მასში ურჩხულის იდუმალი ნიშანი შევიცანი. მათ სახეებზე აღბეჭდილი რაღაც ნაკლი ან შეყინული ჟესტი მიმანიშნებს, რომ შეუძლიათ შემიყვარონ, რადგან უკვე ვუყვარვარ და მხოლოდ იმიტომ, რომ ურჩხულები არიან. შეიძლება ისიც ითქვას, რომ ამ შემთხვევით დაკარგულმა თავად გააკეთა არჩევანი და აქ აღმოჩნდა. ამაღად თუ კარისკაცად სხვადასხვა სათავგადასავლო რომანების გარეკანებიდან მათ ერთი ახალგაზრდა მექსიკელი მეტისი შევურჩიე, ერთიც გაუჩო, ერთი კიდეც კავკასიელი ჯიგითი, იმ წიგნების გვერდების არეებიდან კი, სეირნობისას ხელიდან ხელში რომ გადადის, რამდენიმე უხეირო ნახატი ამოვიღე –

პირში აბოლებულ სიგარეტგაჩრილი ავაზაკებისა და სუტენიორების პროფილები და ვიღაც ტიპის ამდგარასოიანი სილუეტი.

ღამლამობით ისინი მიყვარს და ჩემი სიყვარული მათ სიცოცხლეს შთაბერავს. დღისით წვრილმანი საზრუნავით ვარ მოცული; დიასახლისივით, რომელიც თვალს ადევნებს, პურის ნამცეცები ან ფერფლი პარკეტზე არ დაცვივდეს. მაგრამ ღამით! შიში საპატიმროს ზედამხედველისა, რომელმაც შეიძლება უცბად ანთოს სინათლე და კარში გამოჭრილ ნახვრეტში შემოიჭვრიტოს, მაიძულებს, სიფრთხილის საძაგელი ზომები მივიღო; ზეწრის გაშროალეებისაც კი მეშინია, რომ ეს ჩემი სიამოვნების გაცემის ნიშანი არ გახდეს; მაგრამ ჩემი კეთილშობილების წყალობით საიდუმლოდ ქცეული ჩემი შესტები ტკბობას კიდევ უფრო მიძლიერებს. თითქოს დავხეტილებ, დავცურავ. ზეწრის ქვეშ ჩემი მარჯვენა ხელი არარსებული სახის მოსაფერებლად ჩერდება, მერე იმ ტუსალის ტანზე ნაზად მიცოცავს, რომელიც ამ საღამოს ბედნიერებისთვის ავირჩიე. მარცხენა ხელის თითები არარსებულ ორგანოს უჭერს, რომელიც ჯერ ვითომ წინააღმდეგობას სწევს, მერე ნებდება, იხსნება და მძლავრი სხეული კედლიდან გადმოდის, მიახლოვდება, ზედ მეცემა, იმ ლეიბზე მასრესს, რომელზეც უკვე ასზე მეტი პატიმრის ლაქაა დარჩენილი. ამასობაში ბედნიერებაც მეუფლება, რომელშიც ვიძირები, და აღარც ღმერთი მახსოვს და აღარც მისი ანგელოზები.

ვერავინ იტყვის, აქედან გავალ თუ არა. ვერც იმას მეტყვის ვინმე, თუ გავალ – როდის.

სწორედ ჩემი უცნობი საყვარლების დახმარებით დავწერ ამ ისტორიას. აგე ისინიც, კედელზე ჩამწკრივებული ჩემი გმირები, ერთად ვართ ამ გისოსებს მიღმა ჩამწყვდეული. იმისდა მიხედვით, როგორ ნაიკითხავთ ამ წიგნს, მისი პერსონაჟები, დივინიცა⁵ და კიულაფრუაც კედლიდან წიგნის გვერდებზე გადმოინაცვლებენ და ჩემს ნაამბობს გაანოყივრებენ, როგორც მკვდარი ფოთლები. ან საჭიროა კი მათი სიკვდილის ამბავს მოგიყვეთ? ალბათ, ამას ყველა

⁵ Divine (ფრ.) – ღვთაებრივი.

ისევე ჩვეულებრივად მიიღებს, როგორც იმის სიკვდილს, ვინც გაიგო თუ არა სასამართლოზე თავისი განაჩენი, რაინული აქცენტით თქვა: „ეს უკვე გავიარე“ (ვაიდმანი).

შეიძლება ისეც მოხდეს, ეს ისტორია ყველაფრით გამონაგონს არ ჰგავდეს, და მასში, ჩემი განზრახვის მიუხედავად, სისხლის ყივილიც შემოგესმათ. ეს მაშინ, როცა ღამით მტანჯველი ფიქრებისგან გასათავისუფლებლად, რომლებიც სამყაროს შექმნის დღიდან მანვალებს, კარზე თავს მივაბრაზუნებ. ამიტომ გთხოვთ მომიტევოთ. ეს წიგნი მხოლოდ ჩემი შინაგანი ცხოვრების ნაწილი იქნება.

რბილჩუსტებიანი ზედამხედველი საკნის კარის სარკმლიდან ხანდახან სალამს გადმომიგდებს ხოლმე, ლაპარაკს მიწყებს და ისე, რომ თვითონაც არ სურს, დანვრილებით მიყვება ჩემს მეზობლებზე: ყალთაბანდებზე, ცეცხლის წამკიდებლებზე, ყალბი ფულის მჭრელებზე, მკვლელებზე, მცირეწლოვან დამნაშავეებზე, რომლებიც იატაკზე გორავენ და ყვირიან: „დედიკო, მიშველე!“ მერე სარკმელს მომიჯახუნებს, სარკმელი ღრჭიალებს, და მე იმ სასიამოვნო ბატონების პირისპირ ვრჩები, რომლებიც ჩემთან შემოძურწულან და რომლებსაც თბილი სანოლი და მშვიდი დილა ბნედასა ჰგვრის, ცდილობენ, როგორმე მიაგნონ ძაფის ბოლოს, გახსნან სასტიკი და მოქნილი ხრიკების ხლართი, რომლის დახმარებითაც, ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, რამდენიმე ვარდისფერლოყება გოგო გაფითრებულ მიცვალებულად იქცა. მინდა, მათი თავები და ფეხები ჩემს კედელზე გაკრულ მეგობრებს შევეურთო და ისინიც თავის ადგილს დაიკავებენ ბავშვის ისტორიაში. ხოლო ისტორიას ჩემს გემოზე გადავაკეთებ, რომ ჩემი საკანი მომაჯადოებელი ხიბლით შევამკო (მინდოდა მეთქვა, მომაჯადოებელი მისი წყალობით გახდება-მეთქი). დღევანდელ ცოტა რამ ვიცი, მაგრამ მაინც დავწერ მის ამბავს; ნოტრ-დამ-დე-ფლერის ამბავსაც დავწერ, და ეჭვიც არ შეგეპაროთ – ჩემს საკუთარსაც. ნოტრ-დამ-დე-ფლერის ნიშნები: სიმაღლე – 1,71 სმ, წონა – 71 კგ, სახე – ოვალური, თმა – ქერა, თვალები – ცისფერი, კანი – გადატკეცილი, კბილები – მშვენიერი, ცხვირი – სწორი.

გუშინ დივინი საკუთარი მკერდიდან ამოხეთქილი სისხლის გუბეში ჩაკვდა; ბოლოჯერ შეცდა – სული ისე აღმოხდა, რომ სისხლი ის ხილული შავი სიცარიელე ეგონა, რომელზეც ტრაგიკული დაჟინებით მიაწინებდა დამსხვრეული ვიოლინო, გამომძიებელთან რომ ნახა ნივთმტკიცებების გროვაში. ალბათ, ასე მიუთითებდა იესოც თავის ოქროსფერ იარაზე, რომლის შიგნითაც მისი ანთებული წმიდა გული ძგერდა. ეს მისი სიკვდილის ღვთაებრივი მხარე გახლდათ. მეორე, ჩვენი მხარე, წარმოჩნდა სისხლის ნიაღვარში, ღამის პერანგი და ზეწრები რომ დაუსვარა (შეუბრალებელი მზე მისი საწოლის სისხლიან ზეწრებზე დაესვენა) და მისი სიკვდილი მკვლელობას გაუთანაბრა.

დივინი წმინდანად მოკვდა; მოკლეს – ჭლექმა მოკლა.

იანვარია და ციხეში დილის სეირნობისას მალულად, თავშეკავე-ბით ერთმანეთს ბედნიერ ახალ წელს ვუსურვებთ. ალბათ, ასე იქცევან სამუშაოზე მისული შინამოსამსახურეებიც. უფროსმა ზედამხედველმა საახალწლო საჩუქრად ყველას მარილის პატარა, ოცგრამიანი პაკეტები დაგვირიგა. დღის სამი საათია. გუშინდელს აქეთია, გი-სოსებს მიღმა გადაუღებლად წვიმს და ქარი ქრის. როგორც ოკეანის ფსკერზე, ისე ვეშვები პირქუში კვარტალის სიღრმეში, რომელიც ჩვეულებრივი თვალისთვის მძიმე და მზერაშეუღწეველი სახლებითაა გადაჭედილი, მაგრამ მოგონებათა შინაგანი ხედვისათვის მაინც საკმაოდ მსუბუქია. თვითონ მოგონებები ხომ ფოროვანი ნივთიერებე-ბისგან შედგება. და დივინი სწორედ ერთ-ერთი ამ სახლის სხვენში ცხოვრობდა დიდხანს. უზარმაზარი ფანჯრიდან მონმარტრის პატარა სასაფლაო იტაცებს თვალს (და აჯადოებს კიდევ). აკლდამამდე მისასვლელი პირამიდის დერეფნებივით სხვენში ამავალი მიხვეულ-მოხვეული კიბე დღეს მნიშვნელოვან როლს ასრულებს და წინა ოთახამდე მიდის, რომელიც ახლა დივინის დროებით განსასვენებლადაა ქცეული. მიწისქვეშა გასასვლელი მაღლა მიემართება და თავისი სუფთა ხაზებით ველოსიპედისტის მარმარილოს მკლავს მოგვაგონებს, სიბნელეში ოდნავ რომ მოჩანს თეთრად. ქუჩიდან კიბეს სიკვდილთან მიჰყავხარ; ბოლო განსასვენებლის სამრეკლომდე აღწევს,

სადაც ყვავილების ხრწნის, ცვილის სანთლებისა და საკმევლის სუნი დგას. კიბე წყვდიადში ადის, ყოველ სართულზე პატარავდება და ბნელდება, თითქმის ქრება, ბოლოს კი ლაჟვარდს ერევა. ეს დივინის კიბის ბაქანია. ამ დროს ქვევით, ქუჩაში, პატარა, ბრტყელი ქოლგების შავი შარავანდედის ქვეშ, რომლებიც ყვავილების თაიგულებივით უჭირავთ, დგანან მიმოზა I, მიმოზა II, მიმოზა ნახევრად IV, პირველი ზიარება, ანჟელა, მონსენიორი, კასტანიეტა, რეგინა, მოკლედ, მთელი კრებული. კიდევ შეიძლება გაგვეგრძელებინა ეს გრძელი და მოსაწყენი ჩამოთვლა არსებებისა, მაღალფარდოვანი სახელები რომ ჰქვიათ. ისინი დგანან და ელიან; მეორე ხელს, როგორც ქოლგებს, ისე უჭერენ იების პატარა თაიგულებს; ზმანებებში ჩაძირულან. მერე რომელიმე, ვთქვათ, პირველი ზიარება, დამკრძალავი ცერემონიის სილამაზით შეძრული და გაბრუებული, პირველი გამოერკვევა, იმ-ქვეყნიურ ნელსურნელოვან და ამაღლელებელ გალობასავით გაახსენდება სალამოს გაზეთის სტრიქონები: „სასტუმრო „კრიიონის“ პარმული იებით მოფენილ შავ ხალიჩაზე ვერცხლით შემკული შავი ხის კუბო იდგა, რომელშიც მონაკოს პრინცესას დაბალზამებული სხეული ესვენა“. პირველი ზიარება ნაზი ქმნილება გახლდათ. ინგლისელი ლედის მანერით ნიკაპი მაღლა ასწია, მერე გაისწორა და საკუთარ წარმოდგენაში წარმოშობილი უმშვენიერესი ისტორიის ნაკეცებში გაეხვია, სადაც მისი უფერული ცხოვრების ყოველი მოვლენა მნიშვნელობას იძენდა, თავად კი მკვდარი პრინცესა იყო.

მის გაქცევას წვიმამაც შეუწყო ხელი.

ამ გოგო-პედერასტებს მინის მძივების გვირგვინები ედგათ. ზუსტად ასეთებს ვაკეთებ ჩემს საკანში. მათ მოგონებები მოაქვთ ზღვის ქაფის სუნსა და ჩემი სოფლის სასაფლაოს თეთრ ქვებზე ლოკოკინებსა და ლოქორების დატოვებულ ნაკვალევზე.

ყველა პედერასტი ქვევით, კიბესთან შეგროვილა, ერთმანეთს ეხუტებიან, ყბედობენ, ჭიკჭიკებენ. გოგო-პედერასტები ლამაზ, მაღალ, მდუმარე და ხის ტოტებივით გაშეშეულ ბიჭ-პედერასტებს ეხვევიან. ყველას შავი ტანსაცმელი აცვია: შარვალი, ქურთუკი, პალტო, მაგრამ მათი სახეები, ახალგაზრდა თუ ბებერი, ნაოჭია-

ნი თუ უნაოჭო, გერბებივით ფერად კვადრატებადაა დაყოფილი. წვიმს. წვიმის ხმაურს ხმები ერთვის:

- საცოდავი დივინი!
- დამიჯერე, ძვირფასო! მის ასაკში ეს გარდაუვალი იყო.
- უწინდელივით ხომ ველარ შოულობდა ფულს!
- მინიონი⁶ არ მოვიდა?
- ჩუმად!
- ერთი ამას უყურე!

დივინს არ უყვარდა, როცა მის ზემოთ ვინმე დადიოდა. ამიტომ ერთი რიგიანი კვარტალის ბურჟუაზიული სახლის ბოლო სართულზე ცხოვრობდა. ამ სახლის შესასვლელთან ირეოდა მთელი ეს მოჩურჩულე, აზრარეული კომპანია.

წუთი წუთზე კატაფალკი მოვა, ალბათ, შავცხენშებმული იქნება, დივინის ნეშტს ეკლესიაში გადაასვენებს, მერე აქვე, სულ ახლოს – მონმარტრის პატარა სასაფლაოზე, სადაც რაშელის ქუჩით ავა.

ხვადისსახიანი უზენაესი გამოჩნდა. ყბედობა შეწყდა. თავშიშველი და ძალზე ელეგანტური, თავდაჯერებული და მოლიმარი, ლალი და მოქნილი მინიონ-პანია-ფეხი მოვიდა. მიუხედავად მისი დახვეწილობისა, მის სვლას მძიმე დიდებულების იერი დაჰკრავდა, იმ ბარბაროსივით, ძვირფასი ბენვის ჩექმებით რომ მიაღაჯებს ტალახში. სხეულის ზედა ნაწილი ბარძაყებზე ისე ეჯდა, როგორც ხელმწიფე ზის ხოლმე ტახტზე. საკმარისია წარმოვიდგინო, და ჩემი მარცხენა ხელი შარვლის გახეულ ჯიბეში მიძვრება... და მინიონის სახება არ მტოვებს, ვიდრე ჩემს საქმეს არ მოვრჩები. ერთ დღეს ჩემი საკნის კარი გაიღო და ის გამოჩნდა. წამით საპატიმროს გასაოცრად სქელი კედლების ჩარჩოდან გადმოსული სიკვდილივით მოხეიმიე მეჩვენა. სახე ისეთი სათუთი ჰქონდა, გეგონებოდა, მიხაკებით მოფენილ მინდორზე შიშველი წევსო. ერთ წამში მთლიანად მისი ვიყავი, თითქოს პირიდან (ნეტა ვინა თქვა პირველად ეს სიტყვა) ჩემში შემოვიდა და

⁶ მინიონი (ფრ.) – ლამაზი, ტურფა, საყვარელი.

ყელამდე ამავსო. შემოვიდა და ისე ამავსო, რომ ჩემთვის ადგილი აღარ დარჩა, გამომდევნა. ახლა განგსტერებს, ქურდებს და ხვადებსა ვარ შერეული და პოლიცია შემთხვევით მიჭერს. სამ თვეს, როგორც უნდოდა, ისე ისიამოვნა ჩემი სხეულით და მანამა. მის ფეხებთან ვეგდე და იატაკის სანმენდი ჩვარივით მთელავდა. მერე გაათავისუფლეს და ისევ ქურდობას დაუბრუნდა, მე კი მისი დავინყება ვერ შევძელი. ვერ დავივინყე მისი შესტები, იგი ხომ მათში ისე ვლინდება, როგორც ბროლის ნახნაგებში ჩანს ხოლმე საგანი. ისეთი გამოუცნობი შესტები ჰქონდა, არა მგონია, ისინი ხანგრძლივი ფიქრის შედეგი ყოფილიყო. აღარაფერი დამრჩა მისი უზარმაზარი თაბაშირის ამდგარი ფალოსის გარდა, რომელიც დივინმა თვითონ გააკეთა. ყველაზე მეტად მისი სიმაგრე მაოცებს, მაშასადამე, იმ ნაწილის სილამაზე, რომელიც უკანა ტანიდან იწყება და პენისის თავით მთავრდება.

კიდევ ვიტყვოდი, რომ მაქმანივით რბილი თითები ჰქონდა და ყოველი გაღვიძებისას მისი წინ განვდილი ხელები ისე იხსნებოდა, თითქოს მთელი სამყარო უნდა ჩაიკრას გულშიო. ეს მოძრაობა ბაგაში მწოლიარე ყრმა იესოს იერს ანიჭებდა – ცალი ფეხის ქუსლი მეორე ფეხის კოჭზე ედო, ყურადღებით აღვსილი მზერა ზეცისკენ ჰქონდა აპყრობილი. ფეხზე მდგარს კი მკლავები კალათივით ჰქონდა მოხრილი და ძველ ფოტოებზე გამოსახულ ნიჟინსკის ჰგავდა, სადაც ვარდის ფურცლების ტანისამოსი აცვია. ხელი მევიოლინის მოქნილ მაჯასავით მოხდენილად მოედრიკა, ზოგჯერ კი ტრაგიკული როლების შემსრულებელი ქალივით მთრთოლარე ხელით თავს იხრჩობდა...

ეს თითქმის ზუსტი პორტრეტია მინიონისა. იგი ხომ – ამას კიდევ ვნახავთ – შესტების გენია იყო; ერთი გახსენება და, ვნებას ველარ ვითოკავ, ვიდრე ჩემი ხელი გამოთავისუფლებულ სიამოვნებას არ შეეწებება.

ბერძენი ისე მოვიდა, თითქოს გამჭვირვალე ჰაერზე აბიჯებდა. ასე შევიდა სიკვდილთანაც. ბერძენი-მეთქი და თაღლითსაც ეძახიან. ჩაიარა და ყველა „ცისფერმა“ – მონსენიორმა, მიმოზებმა, კასტანიე-

ტამ – შეუმჩნევლად შეარხია წელი. ბურღივით დაატრიალეს ბიუს-ტები და ასე ეგონათ, ამ ლამაზ მამაკაცს ხვიარასავით გარს შემო-ვეტმასნეთო. ჩაიარა გულგრილმა, საქონლის დასაკლავი ფოლადის დანის პირივით მბრწყინავმა და შეკრებილები ორ ნაწილად გააპო. მერე ორივე მხარე ისევ უხმაუროდ შეერთდა. ჩაიარა და დატოვა სასონარკვეთის მსუბუქი სურნელი, რომელიც არაფერში აგერევდა. მინიონი კიბეზე ავიდა. ორ-ორ საფეხურს აბიჯებდა, ფართოდ და თავდაჯერებით ვიდოდა, ასე გეგონებოდათ, სახურავს რომ მიაღ-წევს, არ შეჩერდება და გამჭვირვალე ჰაერის საფეხურებით ზევით, ზეცისკენ წავაო. მანსარდა, მას შემდეგ, რაც სიკვდილმა აკლდა-მად აქცია, აღარ იყო იდუმალებით მოცული (თავისი ორაზროვანი გაგება დაკარგა, სისუფთავესთან ერთად უმიზეზო აბნეული სახე დაიბრუნა, რომელსაც ეს გასაოცარი სამგლოვიარო საგნები აძლევ-და: თეთრი ხელთათმანები, ლამპიონი, არტილერისტის ქურთუკი, დაბოლოს, ყველაფერი, რასაც ქვემოთ მოვიხსენიებთ). იქ მხოლოდ დივინის დედა, ერნესტინი იჯდა და სამგლოვიარო პირბადის ქვეშ ოხრავდა. უკვე ხანშია შესული, მაგრამ, როგორც იქნა, ის საუც-ხოო შესაძლებლობა მიეცა, რომელსაც ამდენ ხანს ელოდა. დივინის სიკვდილი საშუალებას მისცემს, გლოვის გარეგნული გამომჟღავ-ნებით, თვალსაჩინო ცხარე ცრემლისღვრით, ყვავილებით, შუბლზე სამგლოვიარო ლენტით გათავისუფლდეს ასობით სხვა როლისაგან, რომლის თამაშიც აქამდე უწევდა. ავადმყოფობის გამო – რასაც ახ-ლავე გაიმბოზა – ერნესტინს წარმატება ხელიდან დაუსხლტა. მაშინ დივინ-ჯამბაზი მხოლოდ სოფლელი ბიჭი იყო და ლუი კიულაფრუა ერქვა. ავადმყოფი ბიჭი სანოლიდან მთელ ოთახს ხედავდა, სადაც ანგელოზს (ისევ ეს სიტყვა, რომელიც მალეღვებს, მიზიდავს და იმავ დროს, მძაგს კიდევ! ფრთები კი აქვთ, მაგრამ კბილები? ნუთუ ამ ბუმბულიანი მძიმე ფრთებით, „მისტიკური ფრთებით“, დაფრინა-ვენ? ახლა კიდევ ეს საუცხოო ანგელოზური სახელები: ნეტა სა-ხელს იცვლიან, როცა ეცემიან?), ლურჯფორმიან ჯარისკაცსა და ზანგს (ჩემი წიგნები ხომ მხოლოდ საბაბი იქნება იმისათვის, რომ ლურჯფორმიანი ჯარისკაცი, ანგელოზი და ზანგი დავხატო, ძმუ-

რად რომ აგორებენ კამათელს თუ კოჭაობენ ციხის ჩაბნელებულსა თუ ნათელ საკნებში) საიდუმლო საზოგადოება ჰქონდათ, საიდანაც თვითონ ის გამოაძევეს. ანგელოზი, ზანგი და ჯარისკაცი რიგრიგობით იღებდნენ მისი სკოლის ამხანაგებისა და გლეხების სახეებს, მაგრამ გველმჭერი ალბერტოს სახე არასოდეს მიუღიათ. მას ელოდა კიულაფრუა თავის უდაბნოში, რომ ვარსკვლავურ ხორცს პირით დასცხრომოდა და მხურვალე წყურვილი მოეკლა. თავის სანუგეშებლად, მიუხედავად ასაკისა, ბედნიერების პოვნას იქ ცდილობდა, სადაც სასიამოვნო არაფერი იყო, – მინდორში, სუფთა, უდაბურ, სევდიან მინდორში, ლაჟვარდოვან ან ქვიშიან მინდორში, მაგნიტურ მინდორში, უტყვ და უსიცოცხლო მინდორში, სადაც აღარც სითბო იყო, აღარც ყვავილი და აღარც ხმა. უფრო ადრე, როცა სოფლის შარაზე შავ კაბაში გამოწყობილი პატარძალი გამოჩნდა, რომელსაც თავზე თეთრი ფატა ეხურა და ელვარებდა, როგორც შეჭირხლული ჭაბუკი მწყემსი, როგორც გაფქვილული ქერათმიანი მენისქვილე ან როგორც ნოტრ-დამ-დე-ფლერი, რომელსაც გვიან გაიცნობს და რომელიც მე თვითონ აქ, ჩემს საკანში, ვნახე ერთ დილას ფეხსადგილთან მიმდგარი – საპნის ქაფის ქვეშ ნამძინარევი სახე ვარდისფრად უჩანდა და თმაც გასჩეჩვოდა – მისი წარმოდგენა სამყაროზე ორად გაიყო, რამაც კიულაფრუას აღმოაჩენინა, რომ პოეზია სხვა რამეა – არა მელოდია ტკბილხვეულებისა, რადგან ფატა მკვეთრ, მკაფიო, მკაცრ და ყინულოვან ნაოჭებად ეშვებოდა დაბლა. ეს უკვე გაფრთხილება გახლდათ.

ალბერტოს ელოდა, ის კი არ მოდიოდა. ყოველი შემოსული გლეხი – ქალი თუ კაცი – რალაციტ გველმჭერს ჰგავდა. შემოსულები თითქმის მაცნეები იყვნენ, მოციქულები, წინამორბედნი, მის მოსვლას ამზადებდნენ, წინ მისი ნიჭის ნაწილი მოჰქონდათ, მის გასავლელ გზას ტკეპნიდნენ, ალილუიას გალობდნენ. ერთს ალბერტოს სიარული ჰქონდა, მეორეს – მისი მანერები, ან მისი შარვლისფერი შარვალი ეცვა, ანდა მისი ხმით ლაპარაკობდა. და კიულაფრუას, როგორც ადამიანს, რომელიც რალაცას ძალიან ელოდებოდა, ეჭვი არ ეპარებოდა, რომ ბოლოს და ბოლოს ყველა ეს გაფანტული დეტა-

ლი შეერთდებოდა, შესაძლებელი გახდებოდა დიდი ხნის ნანატრი, გასაოცარი და საზეიმო გამოჩენა უკვე მთლიანი ალბერტოსი; ასე გამოჩნდა ჩემს საკანში მინიონ-პანია-ფეხი, ერთსა და იმავე დროს მკვდარიცა და ცოცხალიც.

სოფლის მღვდელმა, ახალი ამბების გასაგებად რომ შეიარა, ერნესტინს უთხრა:

– ქალბატონო, ბედნიერებაა, მოკვდე ახალგაზრდა.

ქალმა უპასუხა:

– დიახ, ბატონო ჰერცოგო, – და რევერანსი მიაგება.

მღვდელმა ყურადღებით შეხედა. ქალი ღიმილით დასცქეროდა მბზინავ იატაკზე საკუთარ გამოსახულებას, რომელიც მისი ანტიპოდი გახლდათ, და რომელმაც ყვავის ქალად, გაბოროტებულ ქვრივად აქცია.

– მხრებს ნუ იჩეჩავთ, ძვირფასო მეგობარო, არა ვარ გიჟი.

არც იყო გიჟი.

– ლუ კიულაფრუა კვდება. ვგრძნობ. ახლა მოკვდება, ვიცი.

„ახლა მოკვდება, ვიცი“ – ეს გამოთქმა ერთი წიგნიდან ამოფრინდა ცოცხალი და სისხლმდინარე ბელურას ფრთასავით (ან ანგელოზისა, თუკი, რა თქმა უნდა, ანგელოზებს ალისფერი სისხლი აქვთ). ეს იმ იაფფასიანი რომანის მთავარი პერსონაჟი ქალის შიშით ნათქვამი სიტყვებია, წერილი შრიფტით რომაა დაბეჭდილი ფოროვან ქალღმრთელზე, რომელიც, როგორც ამბობენ, უზნეო კაცის სინდისსა ჰგავს, პატარებს რომ რყენის.

– სამგლოვიარო გალობის ხმაზე ვიცეკვებ.

მაშ ასე, საჭირო იყო მისი სიკვდილი. და იმისათვის, რომ ამ მოვლენის პათოსი უფრო მძაფრი გამოჩენილიყო, ეს სიკვდილი თვითონ უნდა გამოეწვია. რა შუაშია აქ მორალი და ციხის ან ჯოჯოხეთის შიში, არა? ერნესტინმა (და, მაშასადამე, მეც) გონებაში დრამის მექანიზმი სულ დაწვრილებით წარმოიდგინა. თვითმკვლელობად გაასაღებს: „ვიტყვი, რომ თავი მოიკლა“. ერნესტინის ლოგიკა სცენის ლოგიკა გახლდათ და საერთო არაფერი ჰქონდა იმასთან, რასაც დამაჯერებელს ეძახიან; დამაჯერებლობა ხომ ნათელი